

За останні 24 години

07:00 Біолабораторії в Україні: до чого тут спадок американських сенаторів та рука Кремля

06:29 Лукашенко вибачився перед Зеленським за можливі «різкі слова»

05:30 16 червня – яке сьогодні свято, що не можна робити, традиції та прикмети цього дня

15 червня

21:55 Росія завдала ракетного удару по селу на Харківщині - поранено 7 людей, серед них діти

21:36 У Польщі вбили російського художника Семена Скрепешького.

ЗАВАНТАЖИТИ ЩЕ

Головна / Політика

Біолабораторії в Україні: до чого тут спадок американських сенаторів та рука Кремля

ВАЛЕРІЯ ЧЕПУРКО 16 червня 07:00

Українські «бойові комарі» знову на зльоті. Під вінець своєї кар'єри на посаді керівника Національної розвідки США Тулсі Габбард струсила пил із саги про біолабораторії, які США нібито фінансують у 30 країнах, зокрема й в Україні. І хоча журналісти-розслідувачі викрили підполковницю в маніпуляціях, а МОЗ та МЗС України офіційно спростували існування установ, де може вироблятися біологічна зброя, тема продовжує роздмухуватися в інтересах Кремля.

Де витоки цієї історії і що відбувається насправді, *Коротко про* допоміг розібратися директор Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України, академік Сергій Комісаренко.

Як компенсація за меморандум

- Тулсі Габбард сказала не більше того, про що розповідають росіяни. Вона хоч і йде з посади, але мала б бути відповідальною за дані, які передає розвідка. Ще три роки тому, коли виступав у Женеві, я казав, що говорити про біолабораторії в Україні, де можна виготовляти біологічну зброю, - це мінімально неграмотно. Для біологічної зброї потрібен BSL-4 - найвищий рівень біологічної безпеки. А в Україні немає жодної лабораторії навіть BSL-3, тобто передвищого рівня. Єдина BSL-3, що в Одесі, призначена для навчальних цілей, - пояснює вчений.

Сергій Комісаренко. Фото: ФБ Сергій Комісаренко

Проте диму без вогню не буває. Документ, що на нього могла посылатися пані розвідниця, справді існує. Його історія сягає корінням Будапештського меморандуму. В 2005 році двоє сенаторів із США - добре відомий в Україні Річард Лугар і тоді ще невідомий Барак Обама - прибули до Києва, щоб підписати угоду між Міністерством оборони Сполучених Штатів і нашим Міністерством охорони здоров'я.

- Лугар дуже підтримував Україну, але був проти того, щоб вона мала ядерну зброю. Тоді була така загальна думка, - продовжує Сергій Комісаренко. - Проте Лугар відчував відповідальність за те, що Україна роззброялася, а тому ініціював допомогу по зменшенню біозагрози (таку ж допомогу запропонували кільком іншим країнам колишнього СНД, зокрема Грузії, - Ред.). Він зміг провести дуже велике фінансування - орієнтовно на пів мільярда доларів на будівництво двох станцій третього рівня біобезпеки. Одну для МОЗ, другу для сільськогосподарників - для ветеринарної медицини. Плюс до цього Сполучені Штати зобов'язувалися підняти рівень оснащення всіх протиепідемічних і ветеринарних обласних СЕС та Кримської республіканської.

З проєкту на пів мільярда доларів використали лише 15 мільйонів

Однак на заваді великим проєктам стала СБУ. Її аргументи полягали в тому, що американці хочуть забрати собі всю інформацію, якою тоді володіли українські медики та біологи, що хочуть зосередити патогени в одному місці, а це ризиково...

- Йшлося, нагадую, лише про будівництво біолабораторій третього рівня безпеки, четвертий нам не був потрібний, бо Україна ніколи не виготовляла біологічну зброю і не збиралася, - підкреслює Сергій Комісаренко. - Але через ті суперечки так все і минулося. З великої суми були використані десь 15 мільйонів доларів на підвищення рівня безпеки в Київській центральній санстанції, тепер це Центр громадського здоров'я, а ще трошки додали для протичумного інституту в Одесі. Поставили устаткування, яке відповідає рівню BSL-3, але робочою лабораторія не стала, бо не пройшла обов'язкову міжнародну сертифікацію. Вона використовується з навчальною метою - як працювати, на чому працювати з патогенами.

Однак від ініціативи Лугара ще повністю не відмовилися. У 2009 року на засіданні Ради національної безпеки і оборони був оприлюднений звіт про незадовільний стан біологічної безпеки в Україні.

- У рекомендаціях було написано, що треба повернутися до співпраці з американцями, тодішній президент Віктор Ющенко видав з цього приводу указ. Але уряд, який очолювала Юлія Тимошенко, його проігнорував, - пояснює експерт.

Після виборів 2010 року спротив ініціативі сенатора Лугара вже походив від росіян і слухняного до них Віктора Януковича.

Будемо уважні: Тулсі Габбард не говорила про біологічну зброю. Вона говорила про біолабораторії і про те, що вони становлять небезпеку під час війни, бо можуть зазнати руйнації. «Бойові комарі», заражені пахи та інші нісенітниця в публічну площину потрапили навесні 2022 року - як одне з виправдань агресії з боку нашого східного сусіда. Зараз росіяни можуть розкручувати цю тему, аби приховати, що насправді робиться у них.

Карта, яку представила Тулсі Габбард нібито у якості доказу існування в Україні 120 біолабораторій, що фінансуються США (зверніть увагу, де знаходиться Київ). Скріншот

Прямих доказів немає, але...

- Біолабораторіями називають установи, де працюють з патогенними організмами. Біологи використовують їх досить широко, зокрема, для генної інженерії або медицини. Наприклад, коли роблять інсулін, то використовують Escherichia coli - кишкову паличку. Вона вважається умовно патогенною, оскільки існують різновиди цієї бактерії. Escherichia coli - це постійний супутник нашого життя, але буває так, що стає патогенною і викликає хворобу. Спалах такої інфекції був у Європі 2011 році, - зазначає Сергій Комісаренко.

Над розробкою біологічної зброї в спеціальних лабораторіях активно працювали в СРСР. Але всі установи, де цим займалися, знаходилися на території РРФСР. Коли Союз розпався і президентом Росії став Борис Єльцин, він визнав існування біологічної зброї в Російській Федерації і заборонив продовжувати розробки. Секретні інститути стали відкритими для міжнародних інспекцій.

- Після виборів 2000 року, коли до влади прийшов Путін, ці установи знову закрили. У 2024 році The Washington Post опублікувала інформацію, що Росія повернулася до розробки біологічної зброї, - продовжує Сергій Комісаренко. - Прямих доказів немає, але про це розповідали вчені, які втікали з Росії. У мене був друг, зараз він у Фінляндії, професор Володимир Зав'ялов. Працював у Симферополі, переїхав до Москви, там захистив дисертацію, став директором Інституту інженерної імунології в Любучанах. Тільки він один знав, що інститут займається розробкою зброї на основі чумної палички і що кінцева мета - це вивести хворобу, якій не буде протидії. Співробітники ж вважали, що працюють над створенням препаратів та інших засобів, аби боротися з чумою.

Зараз, за словами вченого, американці стежать за закритим інститутом у Сергіївому Посаді. Побачені на супутникових знімках нові димарі, фільтри для води, інше обладнання свідчить, що тут може розгортатися біолабораторія для агресивних цілей. Також Сергій Комісаренко згадає, що минулого року під час наукового заходу в Казахстані колишній заступник міністра оборони США Ендрю Вебер також говорив, що Росія працює над створенням біологічної зброї.

Новини по темі: вірус Лабораторія мікробіологія

Підпишіться на нас в соц. мережах

Статті по темі

14 червня політика
Україна створює власну ракету проти балістики

14 червня політика
Трампу 80 років: страх отрути і фастфуд на сріблі — найдивніші звички президента

13 червня політика
Від довідки про народження до свідоцтва про смерть: про що ще варто домовитись омбудсменам

